

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Николай Димитров

по конкурса за „доцент“ по професионално направление 2.3 Философия (Реторика),
на Софийския университет „Св. Климент Охридски“,
обявен в ДВ, бр. 103 от 10.12.2021 г., за нуждите на катедра „Реторика“ на Философския
факултет на СУ „Св. Климент Охридски“

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

В конкурса участва един кандидат: гл. ас. д-р Донка Генчева Петрова от СУ „Св. Климент Охридски“.

Знам, че от мен се очаква далеч по-синтезирано мнение и оценка на представените материали, но бих помолил останалите членове на научното жури да ми позволят още в началото да изляза за малко от административния тон и чисто човешки да изразя завистта си към колегите от Катедра „Реторика“, че – така или иначе – вече работят с гл. ас. д-р Донка Генчева Петрова. Познавам част от нейното научно творчество много добре, тъй като съм ползвал някои от нейните идеи и емпирични данни като подкрепа на фактологията в мои собствени научни изследвания и публикации, и скромното ми мнение е, че те са винаги изпълнявани с вещина и коректност, а представянето им текстово е брилянтно – изцяло съобразено с напълно обосновамата ѝ научна претенция, но и без да се залита в псевдоакадемично празнодумство и безсмислено разширяване на текста. Още повече, че аз принципно адмирам всяка една научно-изследователска интенция, която е реализирана с намерението да бъде практически полезна, а да не остане само текст за регистъра на НАЦИД, каквито са работите на д-р Петрова.

Малко фактология: Донка Петрова завършва с отличен успех специалност „Психология“ към СУ „Св. Кл. Охридски“ като бакалавър през 2002 г. и като магистър – през 2004 г., а през 2010 г. кандидатката защитава докторска дисертация на тема: „Ейджизъм и сътрудничество в общуването между ученици и учители“ в СУ „Св. Кл. Охридски“, защитена пред тогава съществувалата Висша атестационна комисия, по професионално направление 05.06.05, Педагогическа психология, като ѝ е присъдена научната и образователна степен „доктор“. Магистър е и по нордистика.

Донка Петрова е дългогодишен психолог-практик, но що се касае до преподавателската ѝ дейност: в периода 2006-2013 г. тя е хоноруван преподавател към катедра (към онзи момент) „Социална, трудова и педагогическа психология“ на СУ „Св. Кл. Охридски“. След успешно издържан конкурс през 2013 г. Петрова постъпва като редовен главен асистент д-р в катедра „Реторика“, където понастоящем работи. От представената справка за трудовия стаж на кандидатката е видно, че има приблизително 9 години трудов стаж по специалността в катедрата. От представената справка за натовареността на д-р Петрова е видно, че лекционните дисциплини, на които е титуляр, са изцяло по темата на конкурса. Тя преподава: „Невербална комуникация“, „Комуникативни умения“, „Комуникативни умения и работа в екип“ на студенти в бакалавърска степен на специалности във Факултета по науки за образованието и изкуствата и Факултета по математика и информатика на СУ „Св. Кл. Охридски“. Допълнително води курсове към магистърските програми на специалностите: „Реторика“ и „Мениджмънт на социално-педагогическите дейности“ във Философския факултет и ФНОИ на университета.

Допълнително д-р Донка Петрова е ръководител и супервизор на студентски емпирични проекти, както и научен ръководител на магистърски тези в програмата по „Реторика“ и програмите на СДК по „Педагогическа психология“ и „Основи на психоаналитичната практика с възрастни и деца“ в СУ „Св. Климент Охридски“.

*ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МИНИМАЛНИТЕ НАЦИОНАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ЗАЕМАНЕ НА
АКАДЕМИЧНАТА ДЪЛЖНОСТ „ДОЦЕНТ“*

Гл. ас. д-р Донка Генчева Петрова представя справка със съответните доказателства, като от нея става ясно, че изпълнява минималните национални изисквания, съгласно с Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. По конкретно: за група А, Б и В, съответно показател 1, показател 2 и показател 3 тя има необходимите 150 точки, 50 от тях – тъй като притежава степента „доктор“, а другите 100 – понеже представя хабилитационен труд. Група Г (П4 до П10) от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ поставя изискване за публикации за доцент, според което кандидатът трябва да има най-малко 200 точки. Въз основа на представената справка от д-р Д. Петрова, нейните публикации носят 220 точки. Също така, според същия Правилник, кандидатът за доцент трябва да има и 50 т. от цитирания. Справката,

представена от гл. ас. д-р Донка Петрова, показва цитирания, носещи ÷ 70 точки. Освен това – д-р Петрова е била част от екипите на впечатляващ брой научни и практически проекти.

ПУБЛИКАЦИИ, НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ И НАУЧНИ ПРИНОСИ

Гл. ас. д-р Донка Генчева Петрова представя справка с научните трудове по темата конкурса, която показва следното: една самостоятелна монография по темата на конкурса; 20 статии, от които 18 самостоятелни и 2 – в съавторство, в списания с научно рецензиране или редактирани колективни томове, 3 от които на английски език; 2 самостоятелни студии в реферирано издание.

„Аудиторията – анализ и реторическо въздействие“ отговаря на всички изисквания за монография и напълно съвпада с тематиката на обявения конкурс. Това ми дава основание да направя извода, че гл. ас. д-р Петрова изпълнява изискванията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“, и по-конкретно на чл. 105, т. 3, според който кандидатите трябва да „са представили публикуван монографичен труд или равностойни публикации в специализирани научни издания в областта на конкурса или доказателства за съответни на тях художественотворчески постижения в областта на изкуствата, които да не повтарят представените за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Представените от гл. ас. д-р Донка Петрова научни публикации са изцяло в проблематиката на обявения конкурс. Основният текст – „Аудиторията – анализ и реторическо въздействие“ – акцентира върху проблемите на системата „оратор-публика“ с фокус върху въображаемата аудитория, върху активната аудитория, която сама създава съдържание. Доктор Петрова застъпва логичната теза, че ефективното реторическо въздействие предполага „центрираност“ върху аудиторията от страната на комуникаторите. В книгата е даден и модел на анализ на адресирана аудитория с пет нива на анализ и подчертано практическа насоченост: ситуационен, на нивото на интерес и предварителна запознатост с темата, демографски, психологически и културен, представени са конкретни качествени и количествени методи и начини за събиране на информация за аудиторията, от гледна точка на целите на анализа, като не са пропуснати някои общи за социалните науки, но вниманието е насочено и върху нови и специфични за изучаването на аудиториите като анализ на протоколи или „мислене на глас“, партисипативна реторика и реторическа

етнография, анализ на вторични текстове. Монографията анализира как полученото знание за аудиторията би могло да се приложи, като се отчитат нейните специфични потребности, очаквания и особености, като този анализ е изцяло издържан в духа на доброто психологическо теоретизиране, а логичната водеща теза е, че е необходимо познаване и разбиране на когнитивните процеси и мотивацията на индивидуално ниво, както и анализ и вземане под внимание на характеристики на конкретна аудитория – респективно на групово ниво. Отделни три глави са посветени на т.нар. „реторически триъгълник“, като всеки от елементите му – етос, патос и логос – е разгледан първоначално в теоретичен план, а после – и по отношение влиянието на аудиторния анализ върху неговото постигане. В текста си д-р Петрова обръща внимание на реторическата аргументация и нейната обвързаност с аудиторния анализ, както и на съвременни теории за убеждаването и въздействието върху публиките, като модела за най-голяма вероятност за убеждаване, социално-психологическите възгледи за нагласите, през призмата на аудиторния анализ.

В представените други публикации се третираат проблеми на фокус-групите като качествен метод за събиране на информация, касаеща обучителните потребности на аудиториите, промените в исторически план във възприятията за ефективно лидерство, общуването и ролята на ефективната обратна връзка в системата „учител-ученик“, и др., но особено внимание ми се ще да обърна на материала „Ефектът на идентифицируемата жертва и реторическият патос“, който третира склонността да бъдем повече загрижени и да проявяваме повече състрадание към персонифицираната жертва (идентифицирана и назована), отколкото – към анонимни (неидентифицирани и неназовани), пък било то и много по-многобройни, жертви (дори в едно и също трагично събитие). Макар този интересен феномен да е описан отдавна и да се третира от здравеопазването и икономиката – до криминалистиката и правораздаването, освен това – с него живо да се занимават и да го изследват и когнитивната, и социалната психология, той безспорно – както прави и д-р Петрова, може да бъде обвързан и с реторическото разбиране за патоса, като способност да се пробуди емоционална реакция у аудиторията. А това – струва ми се (колкото и да не ми се иска, впрочем) – ще бъде непосредствен изследователски въпрос на много работи в съвсем краткосрочен план, предвид войната в Украйна. И, в този смисъл – статията има своя безспорен научен и научно-приложен принос, въпреки че е написана преди конкретния, споменат от мен междудържавен проблем.

Но, за да спазя изискуемия формат – ще премина върху това, че смятам, че представените публикации от д-р Д. Петрова са изцяло в проблематиката на обявения конкурс и по-конкретно отразяват идеи, свързани с проблемната област на реториката. Освен това – съвсем в реда на нещата е да се отчете, че в работите на гл. ас. д-р Петрова не са забелязани елементи на плагиатство. Освен това: напълно приемам приносите на гл. ас. д-р Донка Генчева Петрова, които може да бъдат допълнени и обобщени по следния начин:

1. Представените научни трудове характеризират д-р Петрова като учен с подчертан интерес не само към теоретичните анализи, емпиричните изследвания, но и към практико-приложните аспекти на работата.

2. Бидейки дипломиран психолог, доктор по психология, обща характеристика на научните ѝ публикации е интерпретацията на идеите и понятията в три метаобекта на психологическото познание: теория, метод и експеримент, в смисъла на практическо действие.

3. Всяка от публикациите е свързана с реално съществуващ значим обект или принцип на реторическото познание, пречупено през призмата на психологическата наука. Вграждането в изследователската дейност на непоклатимата взаимовръзка теория-метод-действие е важен признак за нейната методологическа грамотност.

4. Публикациите кореспондират достоверно както с научните постижения на реториката и психологията, така и със здравия разум.

5. Натрупаната фактология в изследователските ѝ, но и в теоретичните ѝ работи рефлектира върху различни области на реториката, включително и през интерпретацията ѝ през психологията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Гл. ас. д-р Донка Генчева Петрова отговаря на всички изисквания на ЗРАСРБ и на правилниците за неговото приложение, както изобщо в страната, така и – конкретно в Софийския университет. Тя има дългогодишен опит и стаж в Алма Матер. Автор и титуляр е на лекционните курсове, които са предмет на настоящия конкурс. Цялостното творчество на д-р Петрова предлага обстоен, системен и задълбочен анализ на постиженията в сферата на реториката и психологията, пречупени през оригиналната интерпретация на автора. Тя притежава богат изследователски опит, натрупан от участието ѝ в множество национални

и международни научноизследователски и практико-приложни проекти. В резултат на високата оценка на научната и преподавателската дейност на гл. ас. д-р Донка Петрова категорично подкрепям избирането ѝ за „доцент“ по професионално направление 2.3 Философия (Реторика) в Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

И ако в началото си позволих да завидя, в края отново моля за позволение да се отклоня от тона, но този път – да поздравя. Да поздравя колегите от Катедра „Реторика“ за – убеден съм – точния и безапелационно печеливш избор, с който съм сигурен, че ще излезем с колегите от уважаемото научно жури като предложение пред Факултетния съвет на Философския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, и те ще продължат да работят заедно с Донка Петрова, вече в качеството ѝ на доцент д-р по Реторика!

29.04.2022 г.

гр. София

Член на научното жури:

(доц. д-р Николай Димитров)